

Generale. Dlaczego!? Przyczyny wprowadzenia stanu wojennego w Polsce 13 grudnia 1981 r.

Autor: Dr Łukasz Skupny

1. INFORMACJE WSTĘPNE:

- ⑩ Scenariusz jest przeznaczony do realizacji w szkole ponadgimnazjalnej, na lekcji historii.
- ⑩ Liczba uczniów: klasa, czas trwania lekcji: 45 minut.

2. TEMAT LEKCJI:

- ⑩ *Generale. Dlaczego!? Przyczyny wprowadzenia stanu wojennego w Polsce 13 grudnia 1981 r.*

3. CELE LEKCJI:

- ⑩ Uczeń zna podstawowe fakty związane z okolicznościami wprowadzenia stanu wojennego w Polsce 13 grudnia 1981 r.
- ⑩ Uczeń rozumie motywy władz PRL-u uzasadniające wprowadzenie stanu wojennego oraz racje protestu społecznego przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego.
- ⑩ Uczeń potrafi skonfrontować i ocenić racje władz PRL-u i opozycji antykomunistycznej związane z wprowadzeniem stanu wojennego.
- ⑩ Uczeń potrafi sformułować osobisty stosunek wobec buntu przeciwko złej władzy, pociągającego za sobą konieczność poniesienia ofiar.
- ⑩ Uczeń potrafi wykorzystywać do pisania narracji historycznej materiał źródłowy i historiograficzny.

4. METODY DYDAKTYCZNE

- ⑩ Rozmowa nauczająca.
- ⑩ Dyskusja na forum klasy.
- ⑩ Praca z materiałem audiowizualnym.
- ⑩ Praca pod kierunkiem nauczyciela nad tekstem literackim.
- ⑩ Praca samodzielna nad tekstem źródłowym oraz historiograficznym.
- ⑩ Przygotowanie notatki z wykorzystaniem materiałów wizualnych oraz mapy myśli.

5. STRUKTURA LEKCJI:

1. Część organizacyjna lekcji – 5 minut

2. Wprowadzenie: *Władza przeciwko społeczeństwu*. [10 min.]

- ⑩ Uczniowie otrzymują tekst fragmentu przemówienia (**Tekst 1**), a następnie **ogładają** fragment przemówienia gen. Wojciecha Jaruzelskiego, wyemitowanego 13.12.1981 roku. [6 min.]
- ⑩ Uczniowie otrzymują tekst piosenki (**Tekst 2**), a następnie **śluchają** utworu Jana Krzysztofa Kelusa *Ostatnia szychta na KWK „Piast”*. [4 min.]

3. Analiza postaw: *Generale. Dlaczego?* [20 min.]

- ⑩ Uczniowie przy pomocy Kalendarium (**Materiał 1**) analizują fragment przemówienia gen. W. Jaruzelskiego, by zrozumieć **oficjalne i ukryte powody**, które wg władz uzasadniały wprowadzenie stanu wojennego. [8 min.]
- ⑩ Uczniowie, posilając się Kalendarium (**Materiał 1**), analizują tekst utworu Jana Krzysztofa Kelusa i wyjaśniają **sens najdłużej trwającego strajku-protestu** po wprowadzeniu stanu wojennego. [6 min.]
- ⑩ Uczniowie, wykorzystując dostarczone fotografie: kadr z przemówienia telewizyjnego gen. Jaruzelskiego (**Zdjęcie 1**) oraz zdjęcia przedstawiające protesty uliczne w Gdańsku po wprowadzeniu stanu wojennego (**Zdjęcie 2**), przygotowują **notatkę w postaci mapy myśli** wyjaśniającą racje władzy dotyczące wprowadzenia stanu wojennego i sens buntu społecznego przeciwko tej decyzji. [6 min.]

4. Konkluzja. *Bunt, który wyzwala i bunt, który niszczy. Ocena postawy buntu przeciwko złej władzy w kontekście wprowadzenia stanu wojennego*. [10 min.]

- ⑩ Uczniowie otrzymują materiały zawierające obwieszczenie o wprowadzeniu godziny milicyjnej (**Materiał 2**) oraz ulotkę przestrzegającą przed braniem udziału w zakazanych przez władze demonstracjach (**Materiał 3**).
- ⑩ Uczniowie dyskutują problem – odpowiedź na pytanie: *Czy w kontekście wprowadzenia stanu wojennego bunt przeciwko złej władzy, okupiony krwawymi ofiarami miał sens?*

6. MATERIAŁY DYDAKTYCZNE:

- ⑩ Film z fragmentem przemówienia gen. Wojciecha Jaruzelskiego ogłaszającego wprowadzenie stanu wojennego, <http://tekapomorska.pl/?ptyear=1981-2/zrodla/inne> , czas do do 05:58 sek.
- ⑩ Tekst z fragmentem przemówienia gen. Wojciecha Jaruzelskiego ogłaszającego wprowadzenie stanu wojennego (**Tekst 1**).
- ⑩ Film z wykonaniem przez Jana Krzysztofa Kelusa utworu *Ostatnia szychta na KWK „Piast”*, <http://tekapomorska.pl/?ptyear=1981-2/zrodla/piosenki>,

https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=YmFAw9bPtP8.

- ⑩ Tekst piosenki *Ostatnia szychta na KWK „Piast”* (**Tekst 2**).
- ⑩ Kadr z przemówienia telewizyjnego gen. Wojciecha Jaruzelskiego z 13.12.1981 r. (**Zdjęcie 1**).

http://tekapomorska.pl/cms/wp-content/uploads/2014/07/01.-img007_Rydzewski1.jpg

- ⑩ Zdjęcie pokazujące starcia na ulicach Gdańska po wprowadzeniu stanu wojennego (**Zdjęcie 2**).

http://tekapomorska.pl/cms/wp-content/uploads/2014/07/10.-Rydzewski-ECS_T_F_10.jpg

- ⑩ Kalendarium wprowadzenia stanu wojennego (**Materiał 1**)
- ⑩ Obwieszczenie o wprowadzenie godziny milicyjnej (**Materiał 2**).

http://tekapomorska.pl/cms/wp-content/uploads/2014/07/2_1981_st_woj_godz_milic.jpg

- ⑩ Ulotka przestrzegająca rodziców przez wystąpieniami przeciwko władzy (**Materiał 3**).

http://tekapomorska.pl/cms/wp-content/uploads/2014/07/3_1981_propaganda_4579_Ojczyzna_stan_woj_AECS.jpg

7. PROPONOWANA PRACA DOMOWA:

- ⑩ Esej historyczny *Stan wojenny 13 grudnia – próba ocalenia Polski, czy zachowania władzy przez komunistów*.
- ⑩ Na podstawie **Materiałów dodatkowych 1 i 2** (do przeczytania przez ucznia samodzielnie w domu) oraz wiedzy własnej.

„Notatki gen. Wiktora Anoszkina z rozmowy tow. Wiktora G. Kulikowa z tow. Wojciechem Jaruzelskim w dniu 9 grudnia 1981 r.”, oprac. Antonin Dudek (**Materiał dodatkowy 1**) <http://tekapomorska.pl/cms/wp-content/uploads/2015/10/10b.-Materia%C5%82-dodatkowy-1-Notatka-Wiktora-Anoszkina.pdf>

- ⑩ Fragment o przyczynach wprowadzenia stanu wojennego wzięty z „Historii Polski 1914-1989” autorstwa Ryszarda Kaczmarka (**Materiał dodatkowy 2**).

8. ZAŁĄCZNIKI: patrz **MATERIAŁY DYDAKTYCZNE**

9. UWAGI: brak.

10. EWALUCJA: patrz **PRACA DOMOWA, esej historyczny.**

Poziom	Piszący
Ocena celujący / bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> ⑩ wyjaśnił <u>złożoność czynników</u> prowadzących do wprowadzenia stanu wojennego, uwzględnił naciski zewnętrzne oraz wpływ sytuacji wewnętrznej; ⑩ w sposób krytyczny i całościowy wykorzystał <u>materiał źródłowy i historiograficzny</u> do skonstruowania narracji historycznej; ⑩ sformułował i w pełni <u>uargumentował swoją odpowiedź</u> na pytanie postawione w temacie eseju.
Ocena dobry / dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> ⑩ częściowo wyjaśnił złożoność czynników prowadzących do wprowadzenia stanu wojennego, częściowo uwzględnił naciski zewnętrzne oraz wpływ sytuacji wewnętrznej; ⑩ częściowo wykorzystał dostępny materiał źródłowy i historiograficzny; ⑩ sformułował bez dostatecznej argumentacji swoją odpowiedź na pytanie postawione w temacie eseju.
Ocena dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> ⑩ w niewielkim stopniu wyjaśnił złożoność czynników prowadzących do wprowadzenia stanu wojennego, częściowo uwzględnił naciski zewnętrzne oraz wpływ sytuacji wewnętrznej; ⑩ nie wykorzystał dostępnego materiału źródłowego i historiograficznego; ⑩ pominął odpowiedź na pytanie postawione w temacie eseju.
Ocena niedostateczny	<ul style="list-style-type: none"> ⑩ nie zrealizował żadnego z powyższych celów.